

Posudek oponenta diplomové práce

Název práce: **Pojem „demokratický socialismus“ v publicistických diskusích roku 1968**

Autor práce: Bc. Petr Tomka

Jméno oponenta: PhDr. Jan Bureš, Ph.D., Ústav politologie FFUK

Hodnocení:

Práce Petra Tomky je pokusem o analýzu mediálních diskusí v dobovém tisku roku 1968, ve vztahu k tématu reformy socialismu a tehdejšího čs. politického systému. Ústředním pojmem Tomkovy analýzy je pak představa o „demokratickém socialismu“, který byl vnímán víceméně jako pokus o korekci vlastní čs. cesty vývoje v rámci východního bloku, a jež koncepčně vycházel (nebo měl svůj vzor) např. v programových diskusích, jež v 60. letech vedly některé západoevropské komunistické strany (např. italští komunisté). Autor rozdělil nositele analyzovaných mediálních vystoupení do tří skupin: politiky reformního vedení KSČ, komunistické straně blízké intelektuály, a nestraničskou veřejnost. Zejména analýza postojů této třetí skupiny je klíčová, neboť bylo více než charakteristickým znakem doby, že proklamovaná otevřenost se projevila v podobě řady (nyní veřejně prezentovaných) názorů a postojů, radikálně odlišných od stanovisek i reformních komunistů.

Autor práce dochází k celkem logickému závěru, že nejumírnější veřejně deklarované postoje k reformě systému nalézáme u představitelů reformního vedení KSČ. To je dle autora vysvětlitelné jednak vzrůstajícím tlakem Moskvy a obavou ze sovětské reakce na dění v ČSSR, jednak i vzrůstajícím vlivem vnitrostraničské opozice. Nicméně kolega Tomka konstatuje, že postoje reformních komunistů byly také významně určovány jejich vnitřními limity, pokud jde o hranice reformního procesu a o zamýšlenou (nicméně nikdy ne zcela objasněnou) finální podobu reformovaného systému „demokratického socialismu.“

Druhá skupina, jež je autorem nazývána reformními komunistickými intelektuály (mezi nimi vychází autor zejm. z text M. Kundery, P. Kohouta či K. Kosíka), je představena jako skupina dříve pevně přesvědčených komunistů, jež postupem času, zejm. po zkušenosti s děním v 50. letech, začali inklinovat k nutnosti zásadnější reformy systému. Autor sice přiznává tomuto proudu větší míru radikality oproti oficiální vůdcům pražského jara, ale i tak konstatuje, že tito autoři nebyli ochotni opustit představu uzavřené ho politického systému.

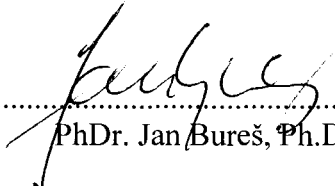
Naopak analýza postojů třetího proudu, tedy nestraničské občanské veřejnosti, vykazuje sice podle Tomky největší míru heterogenity postojů a vyjadřovaných zájmů, nicméně v očích autora jedinou skutečnou alternativu k oficiálním postojům tehdejšího režimu. A tak zde

dochází k zajímavému paradoxu: pouze tito autoři (i když jsou ve veřejně publikovaných periodikách zastoupeni zdaleka nejméně) jsou schopni nabízet vidění politiky za horizontem uzavřeného komunistického světa a ve svých textech operují s tradicemi prvorepublikové demokracie a pluralitního stranického systému, nicméně vzhledem k dobovému kontextu jsou nuceni i oni své postoje precizovat ve vztahu k tezi o demokratickém socialismu.

Předkládaná diplomová práce P. Tomky je dobrým plastickým obrazem diskusí vedených na stránkách čs. periodik v období Pražského jara. Oceňuji na ni zejména rozsah zpracovaného materiálu a schopnost přehledným a strukturovaným způsobem (který však v sobě vždy nese riziko výrazného zjednodušení, jehož si však autor podle vlastních slov v úvodu práce je dobře vědom) danou látku zpracovat.

Práci proto doporučuji k obhajobě a hodnotím známkou **výborně**.

V Praze, dne 4.9. 2010

.....
PhDr. Jan Bureš, Ph.D.